

posted by Willant on 23. júl 2008 - 17:08
14.02.2009 - posledná úprava článku.

[Kaštieľ Belá](#) [1]

Medzi Štúrovom a obcou Mužla, asi v polovici cesty v pahorkoch kopčiekov Vršku (Hegyfarok) je dedinka Belá. V tejto obci je krásne zrekonštruovaný kaštieľ. Počas celej cesty tam sa na ľavo ligocú vinice južných svahov Vršku a na pravo sa kľukatí Dunaj s panorámou pohoria Gerecse. Po výstupe na najvyšší bod pred dedinkou sa skotúľate priamo do centra pred kaštieľ. Na ľavo je park s fontánou a hneď za ním kaplnka pri ceste, ktorá dnes slúži ako obecný kostol. Pozrime sa trochu na históriu obce a samotného kaštieľa.

Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1138, spomína sa ako majetok Dömösského prepoštva. Do príchodu Turkov sa tu striedalo počas mnoho storočí nespočet majiteľov a šľachty. Dodnes nikto nevie ako starý je tento hrad v čase plienenia tureckých armád bola obec úplne vyludnená. Po odchode Turkov veľkoleposť tejto stavby naznačovali len ruiny a sutina. Na konci 17. storočia sa začína na miesto vracáť obyvateľstvo. Ešte dlho po Turkoch sa toto miesto nedá nazvať obcou, v roku 1732 je stále považovaná len za osadu.

V tomto čase je už majetkom Ostrihomského župného išpána. V roku 1735 Mathias Bél napísal: "Aké skvostné mohlo byť toto veľkolepé dielo nevie nik, ostali tu na obdiv len ruiny a sutina"

V roku 1770 sa generál András Török ožení a začne veľkolepú rekonštrukciu celého objektu. Hlavným architektom je Jakab Mayer. Kaštieľ bol postavený v štýle francúzskeho vidieckeho baroka, stavbu začali s kaplnkou ktorá dnes slúži ako obecný kostol. Vysvätený bol v roku 1780, ostatné časti kaštieľa boli dokončené až v roku 1874.

V roku 1834 sa stáva novým majiteľom čudák Korzičan Baldácsy Antal.

(pozn. prekl. Baldácsy Antal - Előbb a kolozsvári középiskolában, később a bécsi Theresianumban tanult, majd katonai pályára adták. Leszerelése után, 1829-ben nőül vette özvegy Szerdahelyinét, Hunyady Anna bárónőt, kinek hozománya által dúsgazdag vagyonnak lett urává; neje azonban 1847-ben meghalt. Az 1848-1849-es szabadságharcban ezredes, utóbb országgyűlési képviselő volt. 1860-ban Makovszky Adél grófnővel lépett másodszer házasságra; egyetlen fiú gyermeke elhunyt után, az elnyomatás éveiben a Pesten felállítandó református teológiai intézetre 10,000 aranyforintot adott. Élete vége felé birtokán lakott az Esztergom vármegyei Béla községben.

(Novaj, 1803. máj. 25. - Pest, 1878. aug. 7.): nagybirtokos, politikus, a szabadságharc alatt ezredes.

Kaštieľ Belá

Zverejnené na Turisticko-informačná stránka Štúrova (<http://kontakt.sturovo.com/drupal>)

Olasz katonacsalád elmagyarosodott sarja. 1872-ben 48-as programmal egy.-i képviselővé választották. 1874-ben Hunnia címmel demokratikus irányú napilapot alapított. 1876-ban 7000 holdnyi birtokát végrendeletileg a hazai protestáns egyházakra hagyta alapítványi birtokként (ő maga kat. volt). - Irod. Patay Pál: B. A. báró élete (Bp., 1926).)

Dobudoval rodinnú kryptu pod kostolom, kaštieľ dá opevniť vybuduje vodnú priekopu, padací most, najme si žoldnierov a stáva sa svojim spôsobom vládnutia tyranom okolia. Mnoho krát porušuje šľachtické pravidlá, tyraniou vládne svojim poddaným, do vezenia zatvára svojich kritikov bez ohľadu na pôvod, tak sťažujúcu sa šľachtu ako aj poddaných, dokonca aj svoju manželku. Medzi tým venuje všetok svoj čas a majetok na skrášľovanie kaštieľa. Vybuduje obrovský park, zamestnáva slávnych maliarov, dáva vyhotoviť nábytok z mahagónu, cédro, a ebenového dreva. Rozširuje zbierku umeleckých predmetov raritami z ďalekých krajín ako Čína a Japonsko.

V roku 1880 sa celý majetok dostáva do rúk bankára Baldácsyho rodiny, ktorý ho následne predáva Žigmundovy Bródimu aj s celým zariadením kaštieľa. Nový majiteľ dáva postaviť školu v dedine.

Posledným majiteľom bola rodina Ullmanovcov ich syn dal postaviť pamätný kríž Svätému krištofovi po nehode konského záprahu, ktorú akoby zázrakom prežil. Kríž je na ceste z obce Mužla od roku 1939. V roku 1945 musel Juraj aj s dcérou emigrovať do Švajčiarska. Ich dcéra tam dodnes žije.

Krása kaštieľa a interiér sa zachoval až do konca II. Svetovej vojny. Posledný majitelia ho zveľaďovali, prestavali terasu, vytvorili umelú jaskyňu, skrášľovali park, rozširovali knižnicu dokonca postavili skleník.

Po emigrácii Ullmanovcov obsadili objekt Sovietsky vojaci, kaštieľ prežil 250 rokov búrlivej histórie, vojny a požiare, ale za posledných 30 rokov ho komunizmus totálne zničil. Z nábytku sa nezachovalo nič, fresky na stenách natreli vápnom v roku 1951.

Fungovala tu poľnohospodárska škola, od roku 1956 do 1959 väznica pre politických väzňov a nakoniec veľkosklad domácich potrieb. Od roku 1990 bola budova vyhlásená za chránenú pamiatku ale v skutočnosti tu neostalo čo chrániť.

Na začiatku roku 2000 prejavila záujem o majetok dcéra posledného majiteľa grófka Ilona a manžel Mathias von Krockow. Celý pozemok odkúpili od štátu pustili sa do veľkolepej rekonštrukcie.

Na dnes sa hrdí kaštieľ v pôvodnej kráse, slúži ako rezidencia rodiny Krockow na nádvorí je vináreň a luxusný hotel.

Párkánytól 10 km-re a bélai dombok egyik völgyében fekszik Béla falu. Először 1138-ban olvashatunk róla, mint a dömösi prépostság birtokáról. 1108 körül Álmos herceg négy háznép szolgát adott a monostornak Bélán.

A következő írásos emlék 1225-ből való. A fenti Bélától külön állt a királyné faluja Boros-Béla, mely kitűnő bortermő vidék volt. Ezt Erzsébet királyné a Zovard nembeli Karvai Miklós fiának, Péternek adta, amit IV. László 1287-ben megerősített.

1367-ben Nagy Lajos királytól Ebnbrandi Miklós fia, Jákó kapta meg a falut.

1434 dec. 16-án Zsigmond király Pogánytelki Tamásnak és Bálintnak adományozta a husziták elleni háborúban szerzett érdemeik elismeréséül.

Az 1531-32. évi adóösszeírások szerint Bélai Bálint birtoka. Ezen összeírásokban Béla helységen kívül még egy Nagy-Béla nevű falu is szerepel, mely Pozsár János birtoka volt. A török hódoltság alatt mindkét falu teljesen elpusztult. A XVII. sz. végén kezd újra benépesülni, de még 1732-ben is csak mint pusztá szerepel, mely Terstyánszky János Esztergom vármegyei alispán birtoka.

Bél Mátyás 1735-ben a következőket írja róla: „Hogy milyen kiváló alkotás lehetett régen a ház, azt most a faluban látjuk. Ugyanis törmelék és romok máig megvannak.”

1770-ben Török András generális feleségül veszi Terstyánszky János fiának özvegyét, és belekezd Bélán egy nagyszabású építkezésbe. Megbízta Mayer Jakab építőmestert a kastély kibővítésével. A

bélai kastély a franciaországi vidéki barokk stílusát követi. Az építkezést a kápolnával kezdik. Ennek belső megoldása érett barokk. A nagyságát tekintve templomnak is nevezhető épületet 1780-ban szentelik fel. Alatta 1864-ben a későbbi tulajdonos, Baldácsy Antal klasszicista kriptát alakít ki. A kastély többi része csak 1874-re készül el.

Török András halála után az újra megözvegyült Bormasztini Éva eladja a kastélyt a birtokkal gróf Szerdahelyi Pálnak. Tőle 1834-ben egy házasság révén a korzikai eredetű Baldacci (vagy Baldácsy) család kezébe került.

Baldácsy Antal a birtokbavétel után szinte várszerűen kibővíti az épületet, fallal és árokkal veszi körül, őrséget tart és valóságos kényurává válik a környéknek. Gyakran összetűzésbe kerül megyei hatóságokkal is, kik többnyire a földesúri jogokkal való visszaélés és a jobbágysággal való szigorú bánásmód miatt zaklatták. Ilyenkor vagy elzavarta a hatóságok embereit vagy néhány napra a kastély börtöneibe zárta őket.

A börtönöknek nem csak jobbágyságok és katonák voltak lakói. Előfordult, hogy nemeseket is fogva tartott, sőt még saját feleségét is bezáratta. Mindezek mellett oly fényűzően rendezte be kastélyát, hogy az vetekedett a fejedelmi palotákkal is.

A kastély berendezéséről 1912-ben Dvilahy Géza a következőket írta: „A dúsgazdag főúr hatalmas parkkal körülvett palotájának termeit az akkori idők hírneves festőivel festette ki. A leginkább klasszikus és mitológiai tárgyú freskók még ma is épségben megvannak. Bútorzatát cédrus, mahagóni és ébenfából külön tervek után aranyveretekkel és művészi berakásokkal készítette. A régi lelkiismeretes műiparnak olyan remekei láthatók még a kastélyban, melyeknek párját hiába keresnénk.

Messze földről vagyont érő ritkaságok, kínai és japán régiségek, bútorok, fegyverek és kincsek voltak itt felhalmozva, s képtára egyike volt a régi mesterek műveiből válogatott leggazdagabb műtárnak."

1880-ban a Baldácsy család bankárjának, Pelmutter Jakabnak a tulajdonába került a kastély. Ő 1892-ben berendezéssel együtt eladja Bródy Zsigmondnak, ki nemsokkal később új iskolát épít a faluban.

Az uradalom utolsó tulajdonosa a báró Ullmann család volt. Ullmann Adolf vette meg a kastélyt 1910-ben, majd 1925-ben bekövetkezett halála után a fiára, Györgyre szállt. György nevéhez fűződik a Muzsla felől a faluba vezető út mentén állított Szent Kristóf emlék, melyet egy szerencsésen végződött kocsibaleset után hálából állíttatott a báró 1939-ben. Ullmann György 1945-ben kényszerült elhagyni az országot lányával, a ma Svájcban élő Erzsébettel. Az 1910-es években még egy jelentős eklektikus átalakítást kapott az épület, de a Baldácsy idejéből származó berendezés megmaradt egészen a II. világháborúig.

A háború után a kastélyban két évig mezőgazdasági iskola, majd javítóintézet működött. Ezután 1990-ig raktárnak használták, mígnem annyira tönkrement az épület, hogy életveszélyessé vált.

A német grófnő Ilona von Krockow és Matthias gróf az újonnan felújított bélai kastélyban kétszáz fő részére nagyszabású esküvőt szerveztek. 2007 októberében Yvonne von Krockow grófnő és Gonzala Mahou összeházasodtak. Az esküvőre az esztergomi bazilikában került sor.

[FOTOGRAFIE - FOTÓK...](#) [2]

Kaštieľ Belá

Zverejnené na Turisticko-informačná stránka Štúrova (<http://kontakt.sturovo.com/drupal>)

<http://sturovo.com/fotoforum/thumbnails.php?album=search&search=Bel%C3%A1>